

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84028,Szymanski-Stefan.html>
2021-11-28, 09:24

Szymański Stefan

SZYMAŃSKI Stefan (1 III 1896, Bieleckie, Wołyń – 28 VII 1960, Nicea), inżynier mechanik, oficer artylerii, konstruktor działa przeciwlotniczego 75 mm. Syn Kazimierza i Wiktorii.

Ukończył ze złotym medalem VII państwowe gimnazjum w Kijowie (1909–14) i zaczął studiować na wydziale matematycznym miejscowego uniwersytetu, z zamiarem podjęcia w przyszłości studiów technicznych. W I 1916 został powołany do wojska i oddelegowany do Szkoły Artyleryjskiej w Odessie, a po jej ukończeniu od XI 1916 do XI 1917 walczył na froncie, a następnie w III Polskim Korpusie do V 1918. Jesienią 1918 próbował kontynuować studia na uniwersytecie w Kijowie do jego zamknięcia w XI tego roku. Następnie wyjechał do Polski i od I 1919 służył w 8. pułku artylerii polowej WP. Uczestniczył w wojnie bolszewickiej, został ranny 10 V 1920, przebywał w szpitalu do III 1921. Od IV tego roku w stopniu porucznika służył w artylerii przeciwlotniczej. Od jesieni 1921 studiował na wydziale mechanicznym PW, uzyskując 17 VI 1929 dyplom inżyniera mechanika na podstawie pracy z dziedziny silników parowych. Studiując, nadal służył w wojsku, od II 1924 był dowódcą baterii, od 1925 komendantem Centralnej Szkoły Podoficerskiej przy 1 p. artylerii plot. Co najmniej od 1931 pracował w wojskowym Inst. Badań Materiałów i Uzbrojenia, później Inst. Technicznego Uzbrojenia (przed wybuchem II wojny światowej kierował tam Oddziałem OPL).

Sz. należał do grupy inżynierów wojskowych dążących do zapewnienia WP uzbrojenia na najwyższym poziomie, trudnego do zdobycia na rynkach europejskich. Wobec nieudanych pertraktacji w sprawie zakupu armat przeciwlotniczych 75 mm w firmie amerykańskiej Driggs (sprzeciwił się temu rząd USA, obawiając się wycieku najnowszych technologii), Sz. opracował warunki techniczne, jakie powinno spełniać takie działo (1933) i sporządził jego

projekt – zaaprobowany 21 III 1934. Prototypy wykonane w Starachowickich Zakładach Górniczych SA w X 1935 wraz z odpowiednią ilością amunicji zostały poddane próbom na strzelnicach i dopracowane w dwóch wersjach: mobilnej (wzór 36) i półstałej (wzór 37). Przed wybuchem wojny zdążono wyprodukować ok. 75 dział tego typu. Podjęto też decyzję o wszczęciu krajowej produkcji nowoczesnych aparatów centralnych do kierowania ogniem baterii takich dział (w 1931 Sz. przewodniczył komisji odbierającej pierwszy tego rodzaju aparat, importowany z Francji). Półstała bateria dział Sz., broniąca Warszawy we IX 1939, zestrzeliła 9 samolotów niemieckich, dwie inne skierowano do Lublina i Lwowa, a dywizion (12 armat) towarzyszył rządowi podczas ewakuacji. Wyprodukowanie tak nowoczesnej armaty było ważnym polskim osiągnięciem. Nadawała się ona też do skutecznego zwalczania czołgów produkowanych do 1942.

Sz. awansowany 13 III 1939 na stopień podpułkownika, po kampanii wrześniowej przedostał się do Francji, a następnie do Wielkiej Brytanii, gdzie pracował w Wojskowym Inst. Technicznym (1942–46), współpracując z brytyjskim Ministry of Supply. Opracował podręcznik artylerii przeciwlotniczej. Był żonaty, pozostawił dwoje dzieci. Zmarł nagle.

R. Łoś: *Artyleria polska 1914–1939*, Warszawa 1991; Z. Moszumański: *1. Pułk Artylerii Przeciwlotniczej 1920–1939*, Pruszków 2005; P. Rozwadowski: *Polskie armaty przeciwlotnicze 75 mm wz.36/37 oraz 40 mm Bofors*, Warszawa 1988; J. Tarczyński: *Samochodowe działa przeciwlotnicze w Wojsku Polskim 1918–1939*, Londyn 1993; W. Włodarkiewicz: *Wrzesień 1939. Przemysł zbrojeniowy w relacjach i wspomnieniach*, Warszawa 2007; Archiwum PW: akta studenckie.

Edward Malak

[Poprzedni](#)
[Następny](#)